

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2341/2024
06.11.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић, Јасмине Симовић, Ирене Вуковић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Наташа Мијаљевић и Јовица Мијаљевић, адвокати из ..., против туженог Државног универзитета у Новом Пазару ради накнаде трошкова, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 357/24 од 09.04.2024. године, у седници већа одржаној дана 06.11.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 357/24 од 09.04.2024. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 357/24 од 09.04.2024. године, у погледу одлуке о захтеву за накнаду трошкова преноћишта.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 357/24 од 09.04.2024. године у преосталом делу и пресуда Основног суда у Новом Пазару П1 263/21 од 30.11.2023. године у првом и трећем ставу изреке, и предмет у том делу враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 357/24 од 09.04.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Основног суда у Новом Пазару П1 263/21 од 30.11.2023. године којом је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени да за период од 24.06.2018. године до 24.06.2021. године исплати тужиоцу накнаду за трошкове превоза, у одређеним месечним новчаним износима са затезном каматом на сваки новчани износ почев од његове доспелости до исплате (став први изреке), одбијен тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени да на име неисплаћене накнаде за трошкове преноћишта у периоду од 24.06.2018. године до 24.06.2021. године исплати тужиоцу одређене месечне новчане износе са затезном каматом на сваки новчани износ од

његове доспелости до исплате (став други изреке) и обавезан тужилац да на име накнаде трошкова парничног поступка исплати туженом износ од 6.900,00 динара (став трећи изреке). Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је, због погрешне примене материјалног права, благовремено изјавио ревизију предвиђену чланом 404. ЗПП (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, тужиочева посебна ревизија у овом спору је дозвољена ради уједначавања судске праксе, због чега је на основу члана 404. ЗПП одлучено као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је тужиочева ревизија делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијски наводи о учињеној битној повреди одредаба парничног поступка из тачке 12. став 2. наведеног члана нису разматрани, јер се ревизија из тог разлога не може изјавити (члан 407. став 1. тачка 2. ЗПП).

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је уговором о раду од 16.04.2015. године засновао радни однос са туженим у трајању од пет година. По истеку тог рока, странке су 28.02.2020. године закључиле нови уговор о раду, у трајању од пет година. Тужиочево пребивалиште налази се у Одредбом члана 13. уговора о раду од 16.04.2015. године и одредбом члана 6. уговора о раду од 28.02.2020. године уговорено је да су у тужиочеву зараду, односно плату урачунати трошкови међуградског превоза и смештаја, и да тужени не сноси никакве трошкове његовог превоза и смештаја. Правилником о раду туженог од 07.06.2012. године прописано је да запослени има право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, у складу са Одлуком Савета туженог о начину и висини накнаде трошкова превоза за долазак и одлазак са рада од 20.02.2012. године. Означеном Одлуком предвиђено је да право на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада остварује сваки запослени чије је место боравка, односно адреса становања на територији Града Новог Пазара, у висини цене превозне карте у градском и приградском јавном саобраћају, а на основу ценовника превозиоца чије се услуге користе и броја радних дана. Тужени је у 2017, 2018, 2019. и 2020. години доносио одлуке о увећању зарада запослених, којима је предвиђено да се зараде запослених могу увећати до 20% месечно, на име трошкова превоза до Новог Пазара, обуке и тренинга запослених везаних за квалитетније обављање послова, увођења нове информатичке опреме, учења језика, публикавања радова и студијских истраживања. Према тим одлукама, које су се примењивале у календарским годинама за које су донете, проценат увећања зараде одређује ректор туженог, у складу са расположивим финансијским средствима и може их увећати и до 30% ако за то постоје финансијске могућности. Тужилац је у данима када је радио путовао на релацији ... – Београд – Нови Пазар. У спорном периоду цена превозне карте на тој релацији са станичном услугом износила је 7.260,00 динара. Смештај у мотелу „Конак ...“ наплаћиван је по

цени од 1.800,00 динара. Обрачунске листе тужиоцеве зараде садрже посебну ставку: „по одлуци савета“ и износе који су му по том основу исплаћивани у сваком месецу утуженог периода. Тужени је исплатио тужиоцу трошкове превоза за јун, јул, октобар, новембар и децембар 2020. године, односно јануар, фебруар, март, април, мај и јул 2021. године. Вештачењем је утврђена висина трошкова превоза на бази цене превозне карте са станичном услугом и трошкова преноћишта, на основу цене те услуге у означеном мотелу у Новом Пазару.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев. По становишту тог суда, заснованом на члану 89. став 1. Закона о високом образовању („Службени гласник Републике Србије“, број 88/17 ... 76/23), члана 118. став 1. тачка 1. Закона о раду, члану 22. Посебног колективног уговора за високо образовање („Службени гласник Републике Србије“, број 86/19 ...152/20), одредбама Правилника о раду туженог и члану 13. уговора о раду од 16.04.2015 године, односно члану 6. уговора о раду од 28.02.2020. године, право тужиоца на накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада није повређено јер је тужени, у складу са својим општим актом, поред износа зараде (у обрачунским листима исказаног под ставком рад по времену) исплаћивао и трошкове превоза (у обрачунским листима исказане под ставком по одлуци савета), а тужилац није доказао да су на тај начин исплаћени трошкови били нижи од висине цене превозне карте у међуградском саобраћају. Тужилац, по схватању првостепеног суда, нема право на накнаду трошкова смештаја, јер су странке закљученим уговорима о раду уговориле да ће се они урачунати у зараду, а одредбом члана 118. став 1. Закона о раду и неком другом одредбом тог закона нису предвиђени трошкови смештаја.

Другостепени суд је одбио жалбу тужиоца и потврдио првостепену пресуду. Жалбене наводе да тужени не може својим општим или појединачним актима уређивати право на накнаду трошкова превоза запосленог на начин који је у супротности са Законом о раду и да је зато требало применити одредбе тог закона, другостепени суд је оценио као неосноване, у суштини из истих разлога којима је нижестепени суд образложио одлуку о неоснованости тужбених захтева.

По оцени ревизијског суда, правилно су нижестепени судови одлучили о тужбеном захтеву за накнаду трошкова преноћишта.

Одредбом члана 89. став 1. Закона о високом образовању, важећег у спорном – утуженом периоду, било је прописано да се у погледу права, обавеза и одговорности запослених на високошколској установи примењује закон којим се уређује рад, ако тим законом није другачије уређено.

Законом о раду, поред осталог, прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, и то за долазак и одлазак са рада у висини цене превозне карте у јавном саобраћају ако послодавац није обезбедио сопствени превоз, за време проведено на службеном путу у земљи и иностранству, смештај и исхрану за рад и боравак на терену ако послодавац није запосленом обезбедио смештај и исхрану без накнаде, за исхрану у току рада ако послодавац то право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора (члан

118. став 1. тачка 1 – 6); да се општим актом, односно уговором о раду може утврдити право на јубиларну награду и солидарну помоћ, као и друга примања (члан 120).

Посебним колективним уговором за високо образовање уређена су и друга примања запослених, тако што је прописано да је послодавац дужан да исплати запосленом отпремнину при престанку радног односа ради коришћења права на пензију; накнаду трошкова погребних услуга у случају смрти члана уже породице, а члновима уже породице у случају смрти запосленог; накнаду штете због повреде на раду или професионалног обољења; солидарну помоћ и јубиларну награду (члан 23), а из сопствених прихода послодавац може обезбедити поклон за Нову годину деци запосленог старости до 15 година живота, запосленој жени за Дан жена, за запосленог уговорити колективно осигурање од последица незгоде која је настала за време рада, као и колективно осигурање за случај тежих болести и хирушких интервенција, односно запосленима обезбедити систематске прегледе (члан 24). Према члану 25. тог посебног колективног уговора, запосленима припада право на исплату новогодишње награде у једнократном износу, о чијој висини и динамици исплате сваке године преговарају Влада и репрезентативни синдикати.

Следствено изложеном, по становишту ревизијског суда, Посебним колективним уговором за високо образовање, Правилником о раду туженог и уговорима о раду које су странке закључиле није предвиђено право тужиоца на накнаду трошкова преноћишта у месту његовог рада. Штавише, уговорима о раду је уговорено да тужени – послодавац не сноси те трошкове, а такво уговарање није у супротности са чланом 8. став 2. и чланом 9. Закона о раду. Ови трошкови не могу се подвести под трошкове из члана 118. став 1. тачка 4. Закона о раду, јер се не ради о трошковима смештаја и исхране за рад у боравак на терену, под којим се подразумева рад и боравак запосленог ван места његовог рада.

Из тих разлога, по оцени Врховног суда, нису основани наводи ревидента да су нижестепени судови прогрешном применом материјалног права одлучили о тужбеном захтеву за накнаду трошкова преноћишта, због чега је на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у другом ставу изреке.

Међутим, основани су наводи ревидента о погрешној примени материјалног права на којем је заснована одлука нижестепених суда о тужбеном захтеву за накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада.

Право тужиоца на накнаду тих трошкова предвиђено је чланом 118. став 1. тачка 1. Закона о раду, који се на основу члана 89. став 1. Закона о високом образовању примењује на запослене у високошколским установама. Према члану 22. став 1. тачка 1, став 2. и 3. Посебног колективног уговора за високо образовање, послодавац је дужан да запосленом обезбеди накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада, у висини цене превозне карте у јавном саобраћају (градски, приградски, међуградски) која мора бити исплаћена до 05-ог у месецу за претходни месец, уколико није обезбедио сопствени превоз, чији саставни део чини и перонска карта ако је услов за коришћење превоза; ако на истој релацији превоз обавља више превозника или на конкретној реализацији нема организованог јавног превоза, при утврђивању стварних трошкова превоза узима се у обзир просечна цена карата превозника за ту релацију,

односно сличну релацију; на захтев запосленог послодавац је дужан да запосленом обезбеди месечну карту за долазак и одлазак са рада, уколико није обезбедио сопствени превоз.

Трошкови доласка и одласка са рада се, сходно члану 105. став 3. Закона о раду, не сматрају зарадом.

Одредба члана 26. Правилника о раду туженог од 07.06.2012. године о трошковима превоза у висини цене превозне карте у јавном саобраћају не односи се на трошкове међуградског превоза. Означена одредба упућује на одлуку савета туженог о висини накнаде трошкова превоза за долазак и одлазак са рада од 20.02.2012. године, којом је предвиђено да право на накнаду тих трошкова остварује сваки запослени чије је место боравка, односно адреса становања на територији града Новог Пазара. Тужилац има пребивалиште у

Нижестепени судови су одлуку о тужбеном захтеву за накнаду трошкова за долазак и одлазак са рада засновали на садржини члана 13. уговора о раду од 16.04.2015. године и члана 6. уговора о раду од 28.02.2020. године, а да претходно нису оценили да ли су те одредбе правно ваљане, у смислу да тужиоцу дају мања права од оних која су му призната законом и посебним колективним уговором, као и на одлукама туженог, које су донете за сваку календарску годину у утуженом периоду. При том, нису са довољном пажњом ценили садржину тих одлука којима је предвиђена могућност увећања плата запослених до 20%, не само по основу трошкова превоза до Новог Пазара, већ и по основу других активности запосленог (учешћа у обуци и тренингу ради квалитетнијег обављања послова, увођења нове инфраструктурне опреме, учења језика, публиковања радова и студиских истраживања). Тужени је у сваком месецу спорног периода исплаћивао тужиоцу одређене новчане износе по основу тих одлука, али нижестепени судови нису разјаснили и поуздано утврдили да ли је тим износима тужени надокнадио трошкове међуградског превоза тужиоца, или су оне вршене и по неком од других основа из наведених одлука. Осим тога, ако би се и прихватио закључак нижестепених судова да су на тај начин плаћени само трошкови тужиоца за долазак и одлазак са рада, нижестепени судови нису поуздано утврдили да ли су тако ти трошкови надокнађени у целости, имајући у виду податке о исплаћеним месечним износима наведеним у картону примања тужиоца – ставке „по одлуци савета“ и висине тих трошкова утврђених налазом вештака.

Из тих разлога, по налажењу ревизијског суда, услед погрешне примене материјалног права у овом спору чињенично стање битно за одлуку о захтеву за накнаду трошкова тужиоца за долазак и одлазак са рада није правилно и у потпуности утврђено, због чега су обе нижестепене пресуде у том делу укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновљеном суђењу првостепени суд ће претходно оценити правну ваљаност означених одредби уговора о раду којима је уговорено да тужени не сноси трошкове превоза до Новог Пазара, јер су они урачунати у зараду, а затим утврдити да ли је исплатама по одлукама савета туженог доношеним за сваку календарску годину у периоду од 2017. до 2020. године вршена накнада трошкова превоза тужиоца од места његовог пребивалишта до места рада, или су те исплате вршене и по другом основу

наведеним у тим одлукама, а ако су на тај начин тужиоцу надокнађивани трошкови превоза и да ли су исти надокнађени у висини прописаној чланом 22. Посебног колективног уговора за високо образовање.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, јер зависи од коначног исхода спора.

Са свега наведеног, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у трећем ставу изреке.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић